

บทเรียนออนไลน์

“ การเรียนรู้ กัญชาและกัญชง อย่างชาญฉลาดสำหรับประชาชน ”

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(สำนักงาน กศน.)

กระทรวงศึกษาธิการ

[เข้าร่วมเรียนรู้](#)

บทเรียนออนไลน์

เรียนรู้ กัญชาและกัญชง

อย่างชาญฉลาดสำหรับประชาชน

วัตถุประสงค์

เป็นการให้ข้อมูลเพื่อสร้างภูมิความรู้ให้ประชาชน มีความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับกัญชาและกัญชง รู้จักโทษและประโยชน์ของกัญชาและกัญชง เข้าใจกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับกัญชาและกัญชง ตลอดจนสร้างการรับรู้ให้ประชาชนได้รู้ช่องทาง และเข้าถึงแหล่งข้อมูลการศึกษาเรื่องกัญชาและกัญชง เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในการนำกัญชาและกัญชงมาใช้อย่างชาญฉลาดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ความเป็นมาของกัญชาและกัญชง

กัญชาและกัญชง จัดเป็นพืชตระกูลเดียวกัน ซึ่งเป็นพืชล้มลุก มีลักษณะใบเป็นแฉกประมาณ 3-9 แฉก มีสีเขียว กัญชา ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในประเทศต่างๆ ยาวนานกว่า 10,000 ปี สำหรับประเทศไทย เริ่มปรากฏหลักฐานการใช้กัญชาเป็นยารักษาโรคครั้งแรกสมัยพระนารายณ์มหาราช

รัฐบาลไทยได้ตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยจัดกัญชาเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ในสภาวะปัจจุบันกฎหมายกำหนดให้สามารถ
ใช้กัญชาในทางการแพทย์ หรือศึกษาวิจัยได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนกัญชงนิยมปลูกเพื่อใช้เส้นใยเป็นหลัก เช่น นำมาทำกระดาษกรองต่างๆ เป็นต้น

กัญชาและกัญชง “ แตกต่าง ” กันอย่างไร?

กัญชาและกัญชง ประกอบด้วยสารสำคัญหลายกลุ่ม ซึ่งออกฤทธิ์ในการรักษาเช่นกัน เช่น สารแคนนาบินอยด์ (Cannabinoid) ฟลาโวนอยด์ (Flavonoid) เทอร์ปีน (Terpene) เป็นต้น

กัญชา แยกออกจากกัญชง ตามปริมาณสารเมา หรือสารทีเอชซี (THC) กฎหมายไทยกำหนดให้ กัญชงต้องมีสารทีเอชซี (THC) ในใบและช่อดอก ไม่เกินร้อยละ 1.0 ต่อน้ำหนักแห้งแต่หากปริมาณเกินกำหนดจะจัดเป็นกัญชา

กัญชง มีการพัฒนาสายพันธุ์ เพื่อใช้ประโยชน์หลายด้านแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มสายพันธุ์เพื่อใช้เส้นใย
2. กลุ่มสายพันธุ์ที่ใช้ประโยชน์จากเมล็ดพัฒนาให้เมล็ดมีคุณค่าทางโภชนาการสูง
3. กลุ่มสายพันธุ์ที่ช่อดอกมีคุณค่าทางยาสูงมีสารซีบีดี (CBD) สูง

1. ลำต้นสูงน้อยกว่า บางชนิดออกเป็นพุ่มเตี้ย
2. แตกกิ่งก้านมาก ลักษณะของใบจะมีประมาณ 5-7 แฉก
3. ใบใหญ่ การเรียงตัวของใบจะชิดกัน
4. ปล้องหรือข้อไม่ยาว
5. เปลือกไม่เหนียว ลอกยาก
6. ใบสีเขียว-เขียวจัด
7. ให้เส้นยาว คุณภาพต่ำ
8. เมื่อดอกมียางที่เหนียว
9. ออกดอกเมื่ออายุประมาณ 3 เดือน
10. ใบและกระหรี่นำมาสูบมีกลิ่นหอมคล้ายหญ้าแห้ง
11. ระยะห่างระหว่างต้นกว้าง และระหว่างแถวกว้าง เพราะปลูกเพื่อต้องการใบและกระหรี่ (ช่อดอก)

กัญชา

กัญชง

1. ลำต้นสูงมากกว่า 2 เมตร
2. แตกกิ่งก้านน้อย ลักษณะของใบจะมีประมาณ 7-11 แฉก
3. ใบเล็ก แคม ยาว การเรียงตัวของใบค่อนข้างห่าง
4. ปล้องหรือข้อยาว
5. เปลือกเหนียว ลอกง่าย
6. ใบมีสีเขียวอมเหลือง
7. ให้เส้นยาว คุณภาพสูง
8. เมื่อดอกมียางที่เหนียวไม่มาก
9. ออกดอกเมื่ออายุมากกว่า 4 เดือน
10. ใบและกระหรี่นำมาสูบจะมีกลิ่นหอมน้อย และทำให้ผู้เสพมีอาการปวดศีรษะ
11. ระยะห่างระหว่างต้นแคบ และระหว่างแถวแคบ เพราะปลูกเพื่อต้องการเส้นใย

WHAT IS IT? กัญชา กัญชงที่ผลิตในประเทศ ส่วนไหนเป็น - ไม่เป็นยาเสพติด

ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 พ.ศ. 2563

✎ สารสกัด CBD ต้องมี THC ไม่เกิน 0.2%

ไม่เป็นยาเสพติด ใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ / ศึกษาวิจัย/
ผลิตผลิตภัณฑ์ เช่น ยา อาหาร สมุนไพร เครื่องสำอาง

✎ หากจากการสกัด ต้องมี THC ไม่เกิน 0.2 % **ไม่เป็นยาเสพติด**

✎ ส่วนต่างๆของกัญชา กัญชงต้องได้จากการปลูกหรือผลิตโดยผู้ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย

ตรวจสอบได้ที่เว็บไซต์ อย.

<https://www.fda.moph.go.th>

เปลือก ลำต้น เส้นใย

ไม่เป็นยาเสพติด

ใช้ศึกษาวิจัย/ใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ
เช่น สิ่งทอ ยานยนต์ กระดาษ

ช่อดอก

เป็นยาเสพติด

ใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์
ศึกษาวิจัย/ผลิตสารสกัด

เมล็ด

เมล็ดกัญชา เป็นยาเสพติด ใช้เป็นเมล็ดพันธ์

เมล็ดกัญชง น้ำมันและสารสกัดจาก

เมล็ดกัญชงไม่เป็นยาเสพติด ใช้เป็นเมล็ดพันธ์
ศึกษาวิจัยผลิตผลิตภัณฑ์ เช่น ยา
อาหารสมุนไพร เครื่องสำอาง

กิ่งก้าน

ไม่เป็นยาเสพติด

ใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์/
ศึกษาวิจัย/ผลิตผลิตภัณฑ์ เช่น
ยา อาหาร สมุนไพร เครื่องสำอาง

ใบจริง/ใบพัด

ไม่เป็นยาเสพติด

ใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์
ศึกษาวิจัย/ ผลิตผลิตภัณฑ์ เช่น
ยา อาหาร สมุนไพร เครื่องสำอาง

ราก

ไม่เป็นยาเสพติด

ใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์
ศึกษาวิจัย/ผลิตผลิตภัณฑ์ เช่น
ยา อาหาร สมุนไพร เครื่องสำอาง

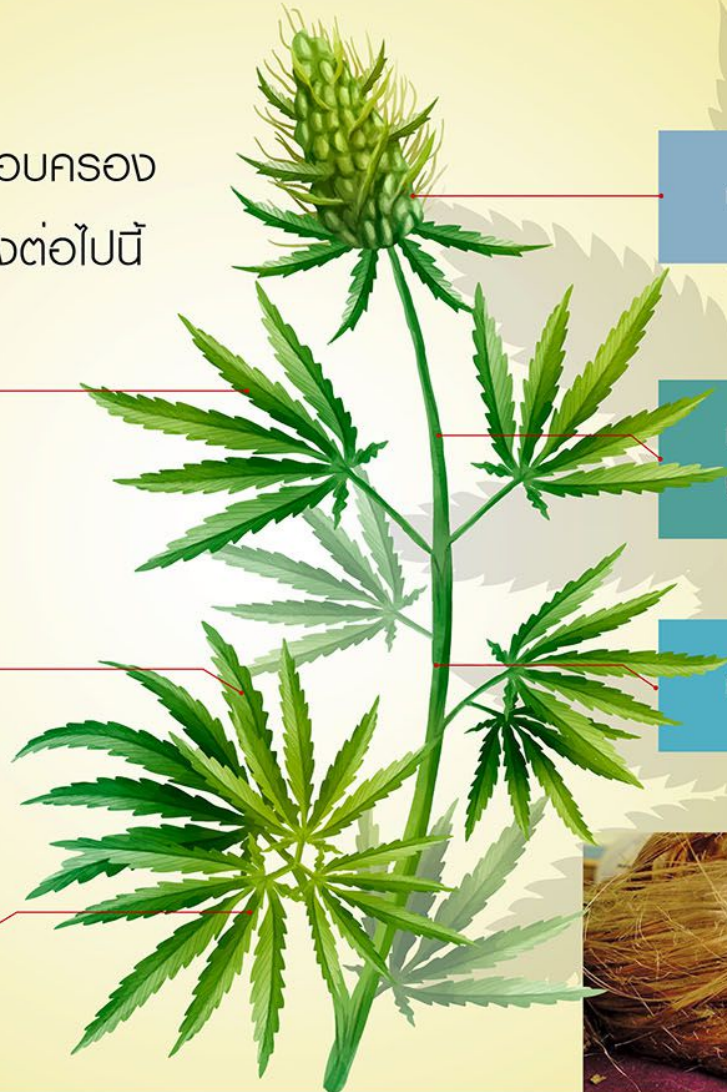
กัญชง

การขออนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ครอบครอง
ซึ่งกัญชงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

01 เพื่อประโยชน์ตามภารกิจของหน่วย งานของรัฐ
เว้นแต่เป็นภารกิจ ตามประโยชน์อื่นๆ ให้หน่วยงาน
ของรัฐขออนุญาตตามวัตถุประสงค์นั้น แล้วแต่กรณี

02 เพื่อการใช้ประโยชน์จากเส้นใย ตามประเพณี
วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิต และใช้ในครอบครัวเท่านั้น
ทั้งนี้ มีพื้นที่ปลูกได้ครอบครัวละไม่เกิน 1 ไร่

03 เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์หรืออุตสาหกรรม

เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์

04

เพื่อประโยชน์ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย
หรือปรับปรุงพันธุ์

05

เพื่อประโยชน์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์รับรอง

06

การขออนุญาต เพื่อประโยชน์ในทางการแพทย์ และเพื่อประโยชน์ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย หรือปรับปรุงพันธุ์ ให้ผู้อนุญาตพิจารณาอนุญาตตาม หลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1 กรณีบุคคลธรรมดา

- (ก) มีสัญชาติไทย
- (ข) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (ค) มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย
- (ง) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (จ) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (ด) ไม่เป็นผู้ที่อยู่ระหว่างการถูกพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ หรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

2 นิติบุคคล ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายไทย ซึ่งกรรมการของนิติบุคคล หุ่นส่วน หรือผู้ถือหุ้นอย่างน้อยสองในสาม เป็นผู้มีสัญชาติไทย มีสำนักงานตั้งอยู่ในประเทศไทย

3 วิสาหกิจชุมชน ที่ไม่เป็นนิติบุคคล ผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินกิจกรรมแทนต้องมีลักษณะตาม ข้อ 1) บุคคลธรรมดาด้วย

4 กรณีผู้ขออนุญาตเป็นหน่วยงานของรัฐ ต้องมีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต นำเข้าส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ครอบครอง ซึ่งกั้นเขตตามภารกิจของหน่วยงานของรัฐ ตามที่กำหนดไว้เพื่อประโยชน์ในทางการแพทย์ หรือเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย หรือปรับปรุงพันธุ์

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ พ.ศ. ๒๕๖๓

อาการที่ไม่พึงประสงค์และผลข้างเคียงกับการแก้พิษเบื้องต้น

ปากแห้ง คอแห้ง

อาการนี้อาจจะเกิดขึ้นได้ทันทีหลังรับประทานยา หรือตลอดทั้งวัน แนะนำให้ดื่มน้ำเพิ่มหลังจากรับประทานยา หรือจิบน้ำเพิ่มตลอดทั้งวัน

เวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน

ให้ผู้ป่วยสังเกตอาการและระยะเวลาที่มีอาการ แนะนำให้ผู้ป่วยดื่มชาขิงขิง น้ำขิงหรือชารางจืด หากอาการไม่ทุเลา ให้ปรึกษาแพทย์

ใจสั่น

ผู้ป่วยอาจจะเกิดอาการใจสั่น หัวใจเต้นเร็ว แนะนำให้ผู้ป่วยดื่มชาขิงขิง น้ำขิง หรือชารางจืด หากอาการไม่ทุเลา ให้ปรึกษาแพทย์

กรณีเกิดผลข้างเคียงรุนแรง เช่น **หมดสติ ประสาทหลอน แน่นหน้าอกหายใจไม่ออก** ควรไปพบแพทย์ทันที

ข้อห้ามใช้กัญชาสำหรับผู้ที่ไม่สามารถรับบริการได้

ข้อกำหนดสำหรับผู้ที่ไม่สามารถรับการรักษาด้วยตำรับยากัญชา

ผู้ป่วยอยู่ในระหว่างการตั้งครรภ์ วางแผนการตั้งครรภ์ หรือให้นมบุตร

ผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้กัญชาและส่วนประกอบอื่นๆ ในตำรับยา ผู้ป่วยโรคเรื้อรังขั้นรุนแรงหรือ ไม่สามารถคุมอาการได้ เช่น โรคหัวใจ ยังมีอาการกำเริบบ่อยๆ โรคความดันโลหิตสูงที่คุมความดันไม่ได้ ผู้ที่มีความบกพร่องของ ตับ ไต รุนแรง เป็นต้น

ผู้ป่วยที่เป็นโรคทางจิตเวชรุนแรง ตัดสารเสพติด รวมถึงนิโคติน หรือผู้ดื่มสุราร่างหนัก

ผู้ป่วยที่มีภาวะทางคลินิกอื่นๆ ซึ่งแพทย์ให้ความเห็นว่าจะเป็นการอันตรายต่อผู้ป่วย

ข้อควรรู้ก่อนเข้ารับการรักษา

ข้อควรพิจารณาในการเลือกใช้ยาพิษชา ต้องเป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัย ผลิตภัณฑ์ ไม่มีสารกำจัดศัตรูพืช โลหะหนัก ผ่านกระบวนการผลิตที่มีมาตรฐาน การเลือกใช้ยาพิษชาควรปรึกษาแพทย์ เพื่อรับการวินิจฉัยเลือกใช้ยาได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย และควรแจ้งให้แพทย์ผู้รักษาทราบว่าใช้ยาประเภทใดอยู่

การใช้ยาพิษชาแบบถูกต้อง

เนื่องจากยาพิษชาออกฤทธิ์ในแต่ละบุคคลแตกต่างกัน หลักการเริ่มใช้ยาพิษชาต้องเริ่มใช้ในขนาดต่ำๆ และค่อยๆปรับปริมาณการใช้ทีละน้อยให้เหมาะสมกับอาการของแต่ละบุคคล และอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์ (เริ่มใช้ในปริมาณน้อยๆ และปรับทีละน้อยๆ ให้เหมาะสมกับอาการหรือบุคคล)

ข้อควรระวัง

1. ไม่ควรใช้ร่วมกับการดื่มสุราและสารเสพติดอื่น ๆ
2. ยาพิษชาอาจทำให้ง่วงซึม จึงไม่ควรขับขี่ยานพาหนะหรือทำงานใกล้เครื่องจักร
3. ควรเก็บยาให้พ้นมือเด็ก
4. กรณีมียาโรคประจำตัวหลายชนิดควรปรึกษาเภสัชกรก่อนใช้ยาพิษชาด้วยกัน
5. ผู้ป่วยที่มีปัญหาตับและไตผิดปกติ ควรปรึกษาแพทย์ก่อนใช้ยาพิษชา

หมายเหตุ : แพทย์ หมายถึง แพทย์ หรือ แพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

สารออกฤทธิ์

THC OIL
CBD OIL

ประโยชน์ ของกัญชาและกัญชง

ด้านการแพทย์

กัญชาเป็นสมุนไพรชนิดหนึ่ง ซึ่งใช้ในทางการแพทย์แผนไทยมาตั้งแต่ในอดีต ซึ่งปัจจุบันทั้งกัญชาและกัญชง มีการวิจัยและพัฒนาเป็นยาเพื่อใช้บำบัดรักษาโรคหลายชนิด เช่น บรรเทาอาการปวด เพิ่มความอยากอาหาร ช่วยให้นอนหลับ ฯลฯ

กัญชาและกัญชงทางการแพทย์ในประเทศไทย

กัญชาและกัญชง มีสารออกฤทธิ์หลักคือ แคนนาบินอยด์ ที่สำคัญ ได้แก่

- 1) ทีเอชซี (THC) มีฤทธิ์ลดปวด ช่วยให้นอนหลับ แต่ทำให้หิวและเมา
- 2) ซีบีดี (CBD) ช่วยลดอักเสบได้ดี ไม่ทำให้หิว ช่วยลดการเมา

การรับการรักษาด้วยยากัญชา ควรอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์ แพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ ที่ผ่านการอบรมการใช้กัญชาทางการแพทย์แล้ว

CBD
Cosmetics

ด้านการใช้ในอุตสาหกรรมและเชิงพาณิชย์

อุตสาหกรรมเพื่อการบริโภค เช่น คุกกี้ น้ำคั้นใบสด เบียร์ ไอศกรีม อุตสาหกรรมเพื่อการอุปโภค เส้นใยกัญชงถูกนำมาใช้แปรรูปเป็นเสื้อผ้าและสิ่งทอ อัญมณีจากเมล็ดกัญชาและกัญชงรวมถึงตัวถังรถยนต์ อุตสาหกรรมเพื่อสุขภาพและความงาม สารสกัด CBD และน้ำมันเมล็ดกัญชงถูกนำมาเป็นส่วนประกอบใน สบู่ บาล์ม ครีมบำรุงผิว และยาหม่อง เป็นต้น ส่วนพวงกัญชงใช้ดื่มเพื่อเพิ่มใยอาหาร

ด้านการใช้สำหรับสัตว์

ในต่างประเทศกัญชาและกัญชงได้ถูกพัฒนาเป็นยารักษาสัตว์ ใช้ในสุนัขและแมวที่ป่วยเป็นมะเร็ง เพื่อช่วยบรรเทาอาการเจ็บปวด ลดการอักเสบ และเพิ่มการอยากอาหาร นอกจากนี้ในอดีต ประเทศไทยยังเคยมีการใช้กัญชาผสมในอาหารสำหรับไก่ และลูกหมูเพื่อให้กินอาหารได้มาก นอนได้ดี เรียกว่า "ยาหมูพี"

ประโยชน์ ของกัญชาและกัญชง

ด้านนันทนาการ ในต่างประเทศ เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา มีการอนุญาตให้ใช้กัญชาและกัญชง เพื่อการผ่อนคลายอารมณ์ ทำให้รู้สึกเป็นสุข

แต่ในประเทศไทย การใช้กัญชาและกัญชงเพื่อนันทนาการ ยังถือว่าเป็น **ผิดกฎหมาย** ไม่อนุญาตให้เสพเพื่อการนันทนาการได้